

Uchwała Nr 41

Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

z dnia 17 kwietnia 2013 r.

w sprawie przyjęcia priorytetów Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, realizowanych
w ramach Planu działania KSOW na lata 2014-2015

Grupa Robocza do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich uchwała, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się następujące priorytety Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, które realizowane będą w ramach Planu działania KSOW na lata 2014-2015:

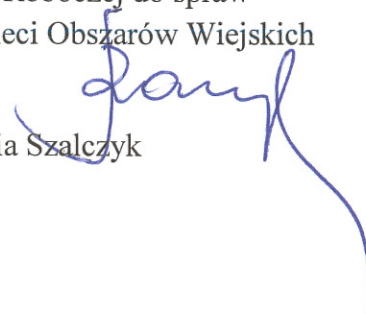
1. Wzmacnianie efektywności zadań realizowanych przez lokalne grupy działania (LGD), w tym aktywizacji społeczności wiejskiej oraz opracowywania i realizacji lokalnych strategii rozwoju.
2. Promowanie rozwoju przedsiębiorczości, w tym rolniczej, na obszarach wiejskich oraz wspólnych form działalności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem agroturystyki i turystyki wiejskiej.
3. Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.
4. Zwiększenie konkurencyjności polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich poprzez wzmocnienie i rozwój powiązań partnerów i promocję współpracy partnerów społeczno-gospodarczych przy wykorzystaniu narzędzi internetowych.
5. Promocja wspólnych form działania na rzecz innowacyjności w sektorze rolno – spożywczym i na obszarach wiejskich.

§ 2

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca
Grupy Roboczej do spraw
Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich

Zofia Szalczyk



Uzasadnienie do projektu Uchwały Nr 41 Grupy Roboczej do spraw Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich z dnia 17 kwietnia 2013 r.

Zgodnie z §8 ust. 1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 marca 2009 r. w sprawie krajowej sieci obszarów wiejskich (Dz. U. Nr 53, poz.436 oraz z 2012 poz.1111) Sekretariat Centralny przekazuje sekretariatom regionalnym zalecenia do sporządzenia projektu planu działania w terminie do dnia 30 kwietnia roku poprzedzającego rok rozpoczęcia realizacji planu działania, z tym, że w przypadku powołania grupy roboczej przekazanie takich zaleceń poprzedza zaopiniowanie ich projektu przez grupę roboczą.

Priorytety Planu Działania na lata 2014-2015 :

W latach 2014-2015 kontynuowane będą działania realizujące główne cele Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich określone w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013.

W lutym i marcu br. przeprowadzone zostały konsultacje z partnerami instytucjonalnymi i nieinstytucjonalnymi Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w celu pozyskania propozycji priorytetów/obszarów tematycznych, które powinny być realizowane w ramach kolejnego Planu działania w latach 2014-2015. Łącznie konsultacje przeprowadzono wśród 2074 partnerów. Odpowiedzi z propozycjami priorytetów/obszarów tematycznych przesłało 187 partnerów. Sekretariaty regionalne przeprowadziły konsultacje zgłaszanych przez województwa propozycji z partnerami na poziomie regionalnym i wojewódzkimi grupami roboczymi ds. KSOW. Większość partnerów wskazała na potrzebę realizacji priorytetów dotyczących rozwoju przedsiębiorczości, w tym agroturystyki i turystyki na obszarach wiejskich. Wskazano również na konieczność wsparcia działań na rzecz ochrony i zachowania dziedzictwa oraz tradycji kulturowej polskiej wsi. Istotnym priorytetem, z punktu widzenia partnerów sieci, jest dalsze wspieranie Lokalnych Grup Działania poprzez podnoszenie ich umiejętności w zakresie zarządzania projektami oraz opracowywania i wdrażania lokalnych strategii rozwoju. Ponadto partnerzy wskazali na wagę takich obszarów jak zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, ochrona środowiska, innowacyjność, odnawialne źródła energii oraz promocja produktu lokalnego i regionalnego. Horyzontalnym priorytetem, który został wskazany przez wszystkich partnerów jest realizacja Wspólnej Polityki Rolnej po 2013 roku.

W oparciu o zebrane propozycje przekazane przez sekretariaty regionalne oraz partnerów KSOW, Sekretariat Centralny przygotował propozycje priorytetów, które powinny być realizowane w ramach Planu Działania Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich na lata 2014 – 2015.

1. Wzmacnianie efektywności zadań realizowanych przez lokalne grupy działania (LGD), w tym aktywizacji społeczności wiejskiej oraz opracowywania i realizacji lokalnych strategii rozwoju

Doświadczenia zdobyte podczas realizacji osi IV Leader w ramach PROW 2007-2013 pokazują, że potrzebne jest dalsze wspieranie lokalnych grup działania w celu zwiększenia efektywności realizowanych przez nie działań. Wskazana jest także potrzeba dalszej

aktywizacji mieszkańców obszarów wiejskich, a szczególnie partnerów gospodarczych w celu pełnej realizacji lokalnych strategii rozwoju. Zwiększenie wiedzy i umiejętności LGD w zakresie przygotowania lokalnych strategii rozwoju będzie miało wpływ na przygotowanie LGD i lokalnych społeczności do nowego okresu programowania 2014-2020. Ponadto konieczne jest podnoszenie umiejętności LGD w zakresie zarządzania projektami oraz wykorzystywania narzędzi aktywizacji społeczności lokalnych.

W ramach priorytetu realizowane będą przede wszystkim działania w formie szkoleń, warsztatów i bezpośredniego doradztwa. Dodatkowo w celu aktywizacji lokalnych społeczności i partnerów społeczno-gospodarczych organizowane będą lokalne i regionalne spotkania, konferencje oraz wydarzenia lokalne i regionalne (targi, wydarzenia lokalne powiązane z historią i tradycją danego obszaru, konkursy) sprzyjające integracji społecznej i zwiększające aktywność mieszkańców i przedsiębiorców na danym obszarze oraz promujące efekty realizacji lokalnych strategii rozwoju.

Wskaźniki:

Liczba lokalnych grup działania, które uczestniczyły w szkoleniach

Liczba szkoleń podnoszących umiejętności LGD w zakresie przygotowywania i wdrażania lokalnych strategii rozwoju.

Liczba szkoleń podnoszących wiedzę i umiejętności LGD w zakresie przygotowywania i zarządzania projektami.

Liczba projektów zgłoszonych przez LGD do realizacji w ramach Planu Działania dotyczących aktywizacji społeczności lokalnych.

2. Promowanie rozwoju przedsiębiorczości, w tym rolniczej na obszarach wiejskich oraz wspólnych form działalności gospodarczej ze szczególnym uwzględnieniem agroturystyki i turystyki wiejskiej.

Warunkiem rozwoju obszarów wiejskich jest rozwój wszelkich form przedsiębiorczości prowadzących do tworzenia nowych miejsc pracy, a także dywersyfikacji dochodów ludności wiejskiej. Działania promujące rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich oraz promocja wspólnych form działalności rolniczej, w tym spółdzielczości i grup producentów rolnych, dają ogromną szansę mieszkańcom obszarów wiejskich na poprawę ich bytu. Niskie dochody, wynikające z niedostatecznego wykorzystania zasobów pracy rodzin wiejskich, to podstawowy problem społeczno-ekonomiczny. Rolnictwo absorbuje coraz mniejszy zasób siły roboczej. W związku z tym ciężar zatrudnienia wiejskich zasobów pracy powinny przejmować działalności nierolnicze. Z tego punktu widzenia szczególnie istotne jest wszechstronne wsparcie dla procesu tworzenia pozarolniczych miejsc pracy na wsi oraz ułatwiania zatrudnienia w lokalnych ośrodkach miejskich dla mieszkańców wsi. Pobudzanie działalności gospodarczej na obszarach wiejskich pośrednio wpływa także na możliwość koncentracji produkcji rolniczej i przejście ludności związanej z rolnictwem do pracy w innych sektorach gospodarki, a co za tym idzie – tworzy warunki dla przekształceń

wewnątrz sektora rolnego, w tym zwłaszcza redukcji bezrobocia ukrytego, powiększania areалу gospodarstw rolnych, ich modernizacji, poprawy konkurencyjności i ukierunkowania rynkowego produkcji. Rozwój wspólnych form działalności rolniczej i związanej z obrotem i przetwórstwem rolno-spożywczym, w tym spółdzielczości i grup producentów rolnych wzmocni natomiast konkurencyjność rolnictwa i zapewni zwiększenie zysków z działalności rolniczej dotychczas przejmowanych przez inne organizacje niezwiązane bezpośrednio z produkcją rolniczą.

Bogactwo natury, krajobrazy, tradycje kulturowe polskiej wsi stanowią dobrą bazę dla rozwoju agroturystyki i turystyki wiejskiej. Niezbędna jest więc kontynuacja działań podjętych w okresie 2012-2013 wspierających rozwój lokalny na obszarach wiejskich poprzez promocję i upowszechnianie wiedzy na temat rozwoju turystyki, w tym agroturystyki oraz promocję tradycyjnych produktów lokalnych i regionalnych. Wymiana doświadczeń w zakresie rozwoju turystyki wiejskiej oraz promocji produktu tradycyjnego i lokalnego pozwoli na efektywne wykorzystanie zasobów regionalnych i lokalnych w tym zakresie, co przyczyni się do poprawy dochodów rolników i mieszkańców wsi.

Dodatkowo promocja żywności wysokiej jakości będzie zachęcać konsumentów do spożywania produktów żywnościowych wysokiej jakości produkowanych w Polsce.

W ramach priorytetu będą realizowane przede wszystkim działania służące wymianie doświadczeń i dobrych praktyk w realizacji projektów z zakresu tworzenia nowych miejsc pracy na obszarach wiejskich, tworzenia i rozwijania przedsiębiorstw, wspólnych form działalności rolniczej i związanej z obrotem i przetwórstwem rolno-spożywczym, w tym spółdzielczości i grup producentów rolnych. Dodatkowo podejmowane będą działania w celu zwiększenia wiedzy i umiejętności mieszkańców obszarów wiejskich (rolników, młodzieży, przedsiębiorców oraz podmiotów prowadzących wspólne formy działalności rolniczej) w zakresie przygotowywania i wdrażania projektów dotyczących tworzenia i rozwijania mikroprzedsiębiorczości, prowadzenia wspólnych form działalności rolniczej w tym grup producentów rolnych i spółdzielni.

Ponadto organizowane będą różnego typu formy promocji (targi, wystawy, jarmarki i inne) produktów lokalnych i regionalnych oraz żywności wysokiej jakości.

Wskaźniki:

Liczba zidentyfikowanych dobrych praktyk w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy, tworzenia i rozwoju przedsiębiorczości, prowadzenia wspólnych form działalności rolniczej.

Liczba zorganizowanych seminariów/konferencji dotyczących tematyki z zakresu tworzenia nowych miejsc pracy, tworzenia i rozwoju przedsiębiorczości, prowadzenia wspólnych form działalności rolniczej.

Liczba mieszkańców obszarów wiejskich (rolników, młodzieży, przedsiębiorców oraz podmiotów prowadzących wspólne formy działalności rolniczej) uczestniczących w organizowanych w ramach priorytetu przedsięwzięciach.

3. Promocja zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich

Urozmaicony krajobraz obszarów wiejskich w Polsce, charakteryzujący się występowaniem bogactwa gatunków roślin i zwierząt, stanowi o walorach pozaprodukcyjnych wsi i rolnictwa w Polsce. Różnorodność kulturowa i przyrodnicza polskiej wsi może być traktowana jako szczególna wartość, godna zachowania i pielęgnacji. Dlatego też tak ważne jest, aby rozwój obszarów wiejskich odbywał się w sposób zrównoważony. Rozwój ten odbywa się w oparciu zarówno o środki własne mieszkańców wsi jak też w ramach programów Polityki Spójności i WPR. Wdrażanie programów oraz realizacja inwestycji prywatnych wpływają na zmiany w sposobie użytkowania ziemi i strukturze krajobrazu. Są to zmiany dynamiczne, które odbywają się także w obrębie rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Nierozważne gospodarowanie przestrzenią może przynieść niekorzystne skutki zarówno dla rolnictwa, jak i dla środowiska.

Pojawienie się nowych wyzwań związanych z koniecznością łagodzenia skutków zmian klimatu, rozwoju źródeł energii odnawialnych, racjonalnego zarządzania zasobami wodnymi i ochrony różnorodności biologicznej powoduje, że promocja dobrych praktyk w ramach drugiego filara WPR nabiera nowego wymiaru.

W celu zapewnienia ochrony i zachowania dziedzictwa kulturowego konieczne jest potrzeba kontynuacji działań wspierających wysiłki społeczności wiejskich na rzecz zachowania unikalności kulturowej krajobrazu wiejskiego, konserwacji typowych zabudowań lokalnych, ochrony tradycji i dziedzictwa kulturowego. Trzeba dbać również o edukację młodego pokolenia w tym zakresie. Równocześnie należy prowadzić działania zapobiegające zanikaniu śladów dziedzictwa i tradycji na naszej wsi. Należy szeroko promować polską wieś i jej bogactwo kulturowe. Chociażby po to, by obszary wiejskie odwiedzało więcej turystów. Kulturowanie tradycji i zachowanie obyczajów jest także czynnikiem integracji społeczności wiejskiej.

Wzmocnienie działań na rzecz zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich jest również nieodzowne, w celu spotęgowania wysiłków w dziedzinie innowacyjności tak, aby sprostać nowym wyzwaniom dotyczącym ochrony środowiska naturalnego włączając w to promocję odnawialnych źródeł energii, w tym biopaliw drugiej generacji.

Biorąc powyższe pod uwagę należy w ramach Sieci realizować działania z zakresu identyfikowania i rozpowszechniania najlepszych praktyk w realizacji projektów dotyczących zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego polskiej wsi oraz zachowania i ochrony środowiska i krajobrazu przyrodniczego i bioróżnorodności. Ponadto w okresie 2014-2015 będą kontynuowane, przede wszystkim na szczeblu regionalnym, działania upowszechniające najlepsze praktyki w zakresie przygotowywania i realizacji projektów z zakresu rolnictwa i rewitalizacji społeczno-gospodarczej obszarów wiejskich w oparciu o publikacje oraz portal internetowy KSOW.

Równocześnie w ramach powyższego priorytetu będą podejmowane działania informacyjno-szkoleniowe rozpowszechniające wiedzę oraz podnoszące umiejętności mieszkańców obszarów wiejskich, lokalnych i regionalnych instytucji publicznych, organizacji pozarządowych w planowaniu i realizacji przedsięwzięć z zakresu ochrony i rewitalizacji krajobrazu kulturowego polskiej wsi oraz ochrony i zachowania środowiska przyrodniczego i bioróżnorodności. Celem tych działań będzie przygotowanie wszystkich interesariuszy zamieszkujących i pracujących na obszarach wiejskich do realizacji projektów w ramach nowego programu rozwoju obszarów wiejskich na lata 2014-2020.

Wskaźniki:

Liczba zidentyfikowanych dobrych praktyk w zakresie zachowania i ochrony dziedzictwa kulturowego polskiej wsi oraz zachowania i ochrony środowiska i krajobrazu przyrodniczego i bioróżnorodności.

Liczba zorganizowanych seminariów/szkoleń z zakresu planowania i realizacji projektów/strategii dotyczących ochrony i rewitalizacji krajobrazu kulturowego oraz ochrony i zachowania środowiska przyrodniczego i bioróżnorodności.

Liczba mieszkańców obszarów wiejskich, lokalnych i regionalnych instytucji publicznych, organizacji pozarządowych uczestniczących w organizowanych seminariach/ szkoleniach konferencyjnych.

4. Zwiększenie konkurencyjności polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich poprzez wzmocnienie i rozwój powiązań partnerów i promocję współpracy partnerów społeczno-gospodarczych przy wykorzystaniu narzędzi internetowych.

Jednym z istotnych czynników rozwojowych w obecnych czasach jest przepływ informacji i szeroka dostępność wiedzy. Możliwość zapewnienia szerokiego dostępu do informacji i jej szybkiego przepływu dają narzędzia internetowe. Coraz szybszy rozwój tych narzędzi pozwala na skuteczne docieranie z informacją do szerokiego kręgu odbiorców, jak również na interaktywne formy komunikacji z poszczególnymi grupami interesariuszy. Jednocześnie Internet przyczynia się do rozwoju nowych form promocji produktów oraz nowych form działalności gospodarczej. Wykorzystanie tego instrumentu w celu zwiększenia dynamiki rozwoju obszarów wiejskich jest coraz powszechniejsze. Należy podkreślić, że rozwój narzędzi internetowych będzie przyczyniał się do aktywizacji partnerów społeczno – gospodarczych, zwiększy dynamikę współpracy pomiędzy partnerami sieci, jak również zapewni skuteczniejszy dostęp do informacji. Realizacja projektów służących rozwijaniu i budowie nowych narzędzi internetowych będzie mieć wpływ na efektywne i prawidłowe wdrażanie polityki rozwoju obszarów wiejskich. Zapewnienie aktywnej wymiany informacji o programach wspierających rozwój obszarów wiejskich, wyszukiwania partnerów w celu realizacji wspólnych projektów, jak również możliwość promocji produktu lokalnego i regionalnego będzie miało ogromne znaczenie dla przygotowania i wdrażania programów w perspektywie finansowej 2014-2020 pozwala na skuteczne dotarcie do różnych grup interesariuszy z pewną i aktualną informacją, szybkiego. Jednym z ważnych elementów służących spełnianiu przez KSOW jest rola komunikacji poziomej w Sieci, co zapewnia między innymi portal KSOW.

W ramach planu działania będą podejmowane przedsięwzięcia z zakresu tworzenia i rozwoju narzędzi internetowych, które przyczyniać się będą do aktywizowania partnerów sieci oraz wzmacniania ich wiedzy i umiejętności w zakresie realizacji projektów na obszarach wiejskich. Szczególnie istotne jest kontynuowanie modernizacji już istniejących narzędzi internetowych w obrębie portalu KSOW. Pozwoli to na skuteczniejszą wymianę informacji i wiedzy oraz aktywniejsze nawiązywanie współpracy pomiędzy partnerami sieci. Dodatkowo w ramach priorytetu realizowane będą działania wspierające wykorzystywanie narzędzi internetowych przez rolników, przedsiębiorców i małe społeczności wiejskie w celu zapewnienia zrównoważonego rozwoju obszarów wiejskich.

Wskaźniki:

Liczba zmodernizowanych narzędzi dostępnych na portalu KSOW.

Liczba nowych narzędzi internetowych udostępnionych na portalu KSOW.

Liczba stron/portali informacyjnych dotyczących obszarów wiejskich, rolnictwa, promocji produktów lokalnych/regionalnych i żywności wysokiej jakości.

Liczba rolników, przedsiębiorców i mieszkańców obszarów wiejskich uczestnicząca w szkoleniach/seminariach dotyczących wykorzystywania narzędzi internetowych dostępnych na portalu KSOW.

5. Promocja wspólnych form działania na rzecz innowacyjności w sektorze rolno – spożywczym i na obszarach wiejskich.

Innowacyjność to ważny czynnik stymulujący rozwój obszarów wiejskich. Mówiąc o innowacyjności na obszarach wiejskich mamy na myśli nie tylko nowe wynalazki i nowoczesne technologie. Innowacyjność może przyjmować wiele różnych form, w tym m.in.:

- Nowe metody pracy: może to dotyczyć stosowania rozwiązań w zakresie rozwoju obszarów wiejskich, które wykorzystują nowe idee; wykorzystania nowych technik; koncentracji na rynkach alternatywnych, nawiązywania współpracy pomiędzy różnymi sektorami i różnymi podmiotami poprzez nowe metody sieciowe, wspierania grup priorytetowych, lub znajdowania nowych rozwiązań dla społecznych, ekonomicznych i środowiskowych wyzwań.
- Tworzenie nowych produktów i usług: są one często wynikiem testowania innowacyjnych metod pracy i mogą zostać stworzone na drodze stosowania nowych lub oryginalnych technik, modeli współpracy, technologii, procesów, badań i myślenia.
- Dostosowywanie sprawdzonych rozwiązań do nowych warunków: uważa się, że to jest to również skuteczny sposób na innowacyjny rozwój obszarów wiejskich w skali lokalnej. Tego typu działania innowacyjne są często ułatwiane przez przepływ wiedzy pomiędzy regionami i Państwami Członkowskimi.

Polityka rozwoju obszarów wiejskich UE bierze pod uwagę znaczenie wszystkich powyżej wskazanych form innowacji i w związku z tym w ramach PROW dostępne są również działania wspierające innowacyjność biznesu, organizacji i indywidualnych podmiotów. Wszystkie działania PROW oraz projekty realizowane w ramach programu powinny przyczyniać się do zwiększania innowacyjności.

W następnej perspektywie finansowej (2014-2020) jeszcze większy nacisk położony zostanie na innowacyjność, a także utworzone zostanie „Europejskie Partnerstwo w zakresie Innowacyjności (EPI) dla Produktywności i Zrównowżenia w Rolnictwie”. Celem EPI jest usunięcie luki we współpracy pomiędzy jednostkami naukowo - badawczymi a rolnikami i przedsiębiorcami działającymi na terenach wiejskich. Ponadto w projekcie rozporządzenia w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich zaprojektowano nowe działanie „Współpraca” (art.36 projektu rozporządzenia), którego celem jest wsparcie rozwoju lokalnych partnerstw trójsektorowych skupiających przedstawicieli rolników, przedsiębiorców i przedstawicieli jednostek naukowo - badawczych działających na rzecz wdrażania projektów innowacyjnych na obszarach wiejskich. Jak pokazują dotychczasowe doświadczenia Polski i innych krajów UE tego typu współpraca jest rzadko podejmowana. Równocześnie dotychczasowe doświadczenia w tym zakresie wskazują, że taka współpraca przyczynia się do poprawy jakości produkcji w sektorze rolno-spożywczym, wprowadzania nowych bardziej efektywnych metod w łańcuchu dostaw żywności szczególnie na styku producent – konsument oraz do wprowadzania nowych rozwiązań organizacyjnych i technicznych poprawiających jakość pracy i życia na obszarach wiejskich.

W celu aktywizacji potencjalnych partnerów (rolników, przedsiębiorców, doradców i jednostek naukowo – badawczych) w ramach Planu działania będą realizowane przedsięwzięcia przyczyniające się do podniesienia wiedzy wśród potencjalnych partnerów na temat korzyści wynikających ze współpracy w obszarze identyfikowania i wdrażania innowacji oraz sposobu wspierania takiej współpracy ze środków publicznych (np. szkolenia, seminaria, konferencje, wydawnictwa). Dodatkowo tworzona będzie baza projektów innowacyjnych oraz zapewnione będzie wsparcie dla jednostek doradczych i naukowo – badawczych w celu zwiększenia wiedzy i umiejętności w zakresie przygotowywania i realizacji projektów współpracy w obszarach wiejskich. Baza projektów będzie także powiązana z ogólnokrajowym systemem wspierania innowacji w celu wymiany informacji i umożliwienia koordynacji finansowania przedsięwzięć innowacyjnych i budowania ogólnej bazy wiedzy w tym zakresie na szczeblu krajowym i Unii Europejskiej.

Wskaźniki:

Liczba powstałych partnerstw współpracy zgodnych z zakresem działania Współpraca (art.36) na rzecz innowacyjności w sektorze rolno – spożywczym i na obszarach wiejskich.

Liczba zorganizowanych seminariów szkoleniowo/informacyjnych.

Liczba rolników, doradców rolnych, przedsiębiorców i przedstawicieli jednostek naukowo-badawczych uczestniczących w seminariach szkoleniowo/informacyjnych.